

erklærer sig „rede til at benytte den Nævnet ifølge Lov af 20. April 1917, § 3, givne Bemyndigelse til at ekspropriere de bemeldte Mosearealer, naar Brændselsmaterialernes Kvantitet og Kvalitet er nærmere konstateret og fundet tilfredsstillende og disse Materialier ikke kan fremskaffes i tilstrækkelig Mængde af de nuværende Ejere“. Og Det staaende Landbrugsudvalg har enstemmigt givet Planen sin ubetingede Tilslutning, idet Udvalget „har vedtaget paa det varmeste at anbefale, at de for Sagens Gennemførelse nødvendige Undersøgelser foretages og fremmes, for at der ved Forslagets Gennemførelse kan skaffes Arbejde og Brændsel samtidig med, at der indvindes Landbrugsarealer“.

I Betragtning af det saaledes foreliggende og ved nærmere Overvejelse af alle de denne Sag vedrørende Forhold, der paa forskellig Maade er begrundede i den ved Verdenskrigen foraarsagede vanskelige Situation paa snart sagt alle Omraader, er Ministeriet kommet til den Opfattelse, at Iværksættelse af Foranstaltninger fra Statens Side paa nærværende Tidspunkt og paa en saadan Maade, at de paapegede, vigtige Formaal kan fremmes, uden at berettigede private Interesser gaas for nær, maa anses for at være nødvendigt for det almene Vel her i Landet.

Vildmoserne indeholder efter en foretaget Beregning saa store Brændselsmængder, at de i Brændværdi svarer til ca. 25 Mill. Tons Kul eller til Landets samlede Kulindførsel i over 8 Aar. Hvis blot en Tiendedel af den normale aarlige Indførsel kunde erstattes med Vildmose-tørv, vilde der altsaa være tilstrækkeligt til mindst 80 Aar. Der maa imidlertid straks og i den nærmeste Fremtid søges iværksat en saa omfattende og stærk Udnyttelse af disse Brændselsværdier som muligt til Begrænsning af den tilstedeværende Brændselsnød. Denne er saa følelig, at den Mulighed har maattet tages under Overvejelse, at det kunde blive nødvendigt at indføre Brænde hertil fra Sverige til et Beløb af indtil 30 Mill. Kr., og det vilde selvfølgelig under disse Forhold være uforvarligt at lade de paagældende Tørvemasser ligge ubenyttede hen.

Hertil kommer endvidere Hensynet til den herskende Arbejdsløshed, der ligeledes er meget truende, og som kræver særlige Foranstaltninger fra Statens Side. Til Gravning af Kanaler og Grøfter, til Planering og Tørveskæring m. v. i Vildmoserne kan der imidlertid skaffes Arbejde til adskillige Tusinde Mennesker, der ikke be-

høver at være faglærte Arbejdere, og det vilde være i høj Grad ønskeligt, at disse Arbejder kunde paabegyndes snarest.

Endvidere maa den ved Udnyttelse af Vildmoserne formidskede Ødelæggelse af Engarealer paa gode Lavmoser og Tilvejebringelse af nye, produktive Landbrugsarealer tillægges stor Betydning for Landets Planteproduktion, særlig i en Tid som denne, hvor det gælder om i saa vid Udstrækning som muligt at gøre Landet uafhængigt af Tilførsler fra Udlandet.

Men alle disse Opgaver og Formaal griber i den Grad ind i hinanden og er saa nøje knyttede sammen, at deres Løsning nødvendigvis maa ske samtidig og efter en fælles, ensartet Plan, der tager fornødent Hensyn til alle berettigede Interesser saavel for Samfundet i sin Helhed som for den enkelte.

Heraf følger, at Staten maa tage Ledelsen af det hele Foretagende i sin Haand. Kun Staten vil være i Stand til paa rationel og ensartet Maade efter en forud lagt Plan at gennemføre alle de Anlæg og grundlæggende Undersøgelser, som er en nødvendig Betingelse for Tørvemassens Udnyttelse ved privat eller offentlig Foranstaltning og for Nyttiggørelsen af de afgravede Arealer, og dette kræver atter med Nødvendighed, at Staten har fuld Raadighed ikke blot over Tørvemassen, saaledes som det kunde ske ved Ekspropriation i Henhold til Brændselsloven af 20. April 1917, men over Arealerne eller Jorden som Helhed. Staten maa altsaa, for at kunne løse de af de nuværende Tilstande for Samfundet foraarsagede, paatrængende nødvendige Opgaver, *erhverve*, om fornødent ved Ekspropriation, de i Forslagets § 1 omhandlede udyrkede Arealer af Vildmoserne og de til Anlæg af Kanaler og Færdselsveje m. v. nødvendige Grunde i Mosernes Nærhed samt udføre de i Forslagets § 3 ommeldte forberedende Arbejder i Overensstemmelse med de her meddelte Oplysninger og senere af sagkyndige nærmere udarbejdede og af Ministeriet godkendte Planer.

Størrelsen af de Mosearealer, indtil i alt 10,500 ha, der ved nærværende Lovforslag søges Bemyndigelse til i de angivne Øjemed at erhverve for Statens Regning, og hvis Grænser paa Bilag II og III er betegnede ved en rød Linie, er bestemt af Hensynet til, at de private Lods ejere i Mosernes Udkant kan have Raadighed over en saa stor Tørvemasse, at de har tilstrækkeligt til Tørveproduktion til Hjemmeforbrug i ca. 100 Aar. De 5,000